

Vi beviser uskarphetsrelasjonen:

(40)

$$(\Delta A)^2 = \langle (A - \langle A \rangle)^2 \rangle = \langle (\hat{A} - \langle A \rangle)^2 \rangle \equiv \langle \tilde{A}^2 \rangle \quad (\text{da } \langle \hat{A} \rangle = \langle A \rangle)$$
$$(\Delta B)^2 = \langle (\hat{B} - \langle B \rangle)^2 \rangle \equiv \langle \tilde{B}^2 \rangle$$

"Triks": Se på $\int |\tilde{A}\Psi + i\alpha\tilde{B}\Psi|^2 dx$, som åpenbart er ≥ 0 ,
og med vilkårlig, reell α i første omgang.

Har reelle A og B , dvs hermiteske \hat{A}, \hat{B} og \tilde{A}, \tilde{B} , så vi kan bruke PCH 2.8 etter behov.

$$\int (\tilde{A}\Psi + i\alpha\tilde{B}\Psi)^* (\tilde{A}\Psi + i\alpha\tilde{B}\Psi) dx \geq 0$$
$$\Rightarrow \int (\tilde{A}\Psi)^* \tilde{A}\Psi dx + \alpha^2 \int (\tilde{B}\Psi)^* \tilde{B}\Psi dx$$
$$+ i\alpha \int (\tilde{A}\Psi)^* \tilde{B}\Psi dx - i\alpha \int (\tilde{B}\Psi)^* \tilde{A}\Psi dx \geq 0$$

Bruker PCH 2.8 til å få alt på formen $\int \Psi^* (\dots) \Psi dx = \langle \dots \rangle$:

$$\int (\tilde{A}\Psi)^* \tilde{A}\Psi dx = \int \Psi^* \tilde{A}\tilde{A}\Psi dx = \langle \tilde{A}^2 \rangle = (\Delta A)^2$$

$$\int (\tilde{B}\Psi)^* \tilde{B}\Psi dx = \int \Psi^* \tilde{B}\tilde{B}\Psi dx = \langle \tilde{B}^2 \rangle = (\Delta B)^2$$

$$\int (\tilde{A}\Psi)^* \tilde{B}\Psi dx - \int (\tilde{B}\Psi)^* \tilde{A}\Psi dx = \langle \tilde{A}\tilde{B} \rangle - \langle \tilde{B}\tilde{A} \rangle = \langle [\tilde{A}, \tilde{B}] \rangle$$

$$\text{Dvs: } (\Delta A)^2 + (\Delta B)^2 \alpha^2 + i\alpha \langle [\tilde{A}, \tilde{B}] \rangle \geq 0$$

$$\text{Her er } [\tilde{A}, \tilde{B}] = (\hat{A} - \langle A \rangle)(\hat{B} - \langle B \rangle) - (\hat{B} - \langle B \rangle)(\hat{A} - \langle A \rangle)$$
$$= \hat{A}\hat{B} - \hat{B}\hat{A} = [\hat{A}, \hat{B}]$$

Øvrige ledd kansellerer, fordi de reelle tallene $\langle A \rangle$ og $\langle B \rangle$ kommuterer med \hat{A} og \hat{B} .

$$\Rightarrow (\Delta A)^2 + \alpha^2 (\Delta B)^2 + i\alpha \langle [\hat{A}, \hat{B}] \rangle \geq 0 \quad (\text{alle ledd reelle!})$$

Ganger med $(\Delta B)^2$:

(41)

$$(\Delta A)^2 (\Delta B)^2 \geq -\alpha^2 (\Delta B)^4 - \alpha \langle i[\hat{A}, \hat{B}] \rangle (\Delta B)^2$$

Høyre side er parabel med negativ krumning, finner max-verdien:

$$\frac{d}{d\alpha} \left\{ -\alpha^2 (\Delta B)^4 - \alpha \langle i[\hat{A}, \hat{B}] \rangle (\Delta B)^2 \right\} = 0 \Rightarrow \alpha = - \frac{\langle i[\hat{A}, \hat{B}] \rangle}{2(\Delta B)^2}$$

$$\Rightarrow (\Delta A)^2 (\Delta B)^2 \geq \left(-\frac{1}{4} + \frac{1}{2} \right) \langle i[\hat{A}, \hat{B}] \rangle^2 = \frac{1}{4} \langle i[\hat{A}, \hat{B}] \rangle^2$$

$$\Rightarrow \underline{\Delta A \cdot \Delta B \geq \frac{1}{2} |\langle i[\hat{A}, \hat{B}] \rangle|}$$

Eks 1: $[x, \hat{p}_x] = i\hbar \Rightarrow \Delta x \cdot \Delta p_x \geq \hbar/2$

Eks 2: $[y, \hat{p}_x] = 0 \Rightarrow \Delta y \cdot \Delta p_x \geq 0$

$\Rightarrow y$ og p_x kan måles presist samtidig

Eks 3: Hva slags $\Psi(x)$ gir minimale uskarphetsprodukt $\Delta x \cdot \Delta p = \hbar/2$?

Løsn: $\tilde{A} \Psi + i\alpha \tilde{B} \Psi = 0$

$$\Rightarrow (x - \langle x \rangle) \Psi + \alpha \hbar \left(\frac{\partial}{\partial x} - \frac{i\langle p \rangle}{\hbar} \right) \Psi = 0$$

$$\Rightarrow \frac{\partial \Psi}{\Psi} = \left[-\frac{x - \langle x \rangle}{\alpha \hbar} + \frac{i\langle p \rangle}{\hbar} \right] \partial x$$

$$\Rightarrow \Psi(x) \sim \exp \left[-\frac{(x - \langle x \rangle)^2}{2\alpha \hbar} + \frac{i\langle p \rangle x}{\hbar} \right]$$

$$\begin{aligned} \text{med } 2\alpha \hbar &= 2 \cdot \underbrace{\left(-\frac{i\langle [\hat{x}, \hat{p}] \rangle}{2(\Delta p)^2} \right)}_{\alpha} \cdot \underbrace{2\Delta x \Delta p}_{\hbar} = 2 \cdot \frac{2\Delta x \Delta p}{2(\Delta p)^2} \cdot 2\Delta x \Delta p \\ &= (2\Delta x)^2 \end{aligned}$$

$$\Rightarrow \Psi(x) \sim \exp \left[-\frac{(x - \langle x \rangle)^2}{2\Delta x} + i \frac{\langle p \rangle}{\hbar} x \right]$$

Som er en gaussisk bølgefølge.

[Ør. 2]

Tidsutvikling av forventningsverdier

(42)

[PCH 4.3 ; DFG 3.4.3 ; IØ 4.3]

$$\begin{aligned}\frac{d}{dt} \langle F \rangle &= \frac{d}{dt} \left\{ \int \Psi^* \hat{F} \Psi dx \right\} \\ &= \int \frac{\partial \Psi^*}{\partial t} \hat{F} \Psi dx + \int \Psi^* \hat{F} \frac{\partial \Psi}{\partial t} dx + \int \Psi^* \frac{\partial \hat{F}}{\partial t} \Psi dx \\ &= \int \left(\frac{\hat{H} \Psi}{i\hbar} \right)^* \hat{F} \Psi dx + \int \Psi^* \hat{F} \left(\frac{\hat{H} \Psi}{i\hbar} \right) dx + \left\langle \frac{\partial \hat{F}}{\partial t} \right\rangle \\ &= \frac{i}{\hbar} \int \Psi^* \hat{H} \hat{F} \Psi dx - \frac{i}{\hbar} \int \Psi^* \hat{F} \hat{H} \Psi dx + \left\langle \frac{\partial \hat{F}}{\partial t} \right\rangle \\ &= \frac{i}{\hbar} \langle [\hat{H}, \hat{F}] \rangle + \left\langle \frac{\partial \hat{F}}{\partial t} \right\rangle\end{aligned}$$

Ofta er \hat{F} uavh. av t , dvs $\partial \hat{F} / \partial t = 0$. Da er:

$$\frac{d}{dt} \langle F \rangle = \frac{i}{\hbar} \langle [\hat{H}, \hat{F}] \rangle$$

Dermed, hvis \hat{F} kommuterer med \hat{H} , er $\langle F \rangle$ en bevegelseskonst.

Eks: Fri partikkel.

$$\hat{H} = \hat{p}^2 / 2m$$

$$\Rightarrow [\hat{H}, \hat{p}] = \frac{1}{2m} (\hat{p}^3 - \hat{p}^3) = 0$$

$$\Rightarrow \langle p \rangle = \text{konstant}$$

Som ventet; ingen krefter på partikkelen.

Ehrenfests teorem

[PCH 4.4 ; DTG 1.5, 4.1 ; IØ 4.4]

Kvantemekaniske middelværdier oppfyller klassiske bevegelsesligninger: (Newton: $\vec{F} = d\vec{p}/dt = -\nabla V$)

$$\begin{array}{l}
 \text{1D: } \frac{d}{dt} \langle x \rangle = \frac{\langle p \rangle}{m}, \quad \frac{d}{dt} \langle p \rangle = \langle -\frac{\partial V}{\partial x} \rangle \\
 \text{3D: } \frac{d}{dt} \langle \vec{r} \rangle = \frac{\langle \vec{p} \rangle}{m}, \quad \frac{d}{dt} \langle \vec{p} \rangle = \langle -\nabla V \rangle
 \end{array}$$

Bevis (i 1D): $\hat{H} = \hat{p}^2/2m + V(x,t)$

$$\Rightarrow \frac{d}{dt} \langle x \rangle = \frac{i}{\hbar} \langle [\hat{H}, x] \rangle = \frac{i}{2m\hbar} \langle [\hat{p}^2, x] \rangle \quad ([V, x] = 0)$$

$$\begin{aligned}
 [\hat{p}^2, x] &= \hat{p}\hat{p} - x\hat{p}\hat{p} = \hat{p}\hat{p}x - \hat{p}x\hat{p} + \hat{p}x\hat{p} - x\hat{p}\hat{p} \\
 &= \hat{p}[\hat{p}, x] + [\hat{p}, x]\hat{p} = -2i\hbar\hat{p}
 \end{aligned}$$

$$\Rightarrow \frac{d}{dt} \langle x \rangle = \frac{i}{2m\hbar} \cdot (-2i\hbar) \cdot \langle \hat{p} \rangle = \frac{\langle p \rangle}{m}$$

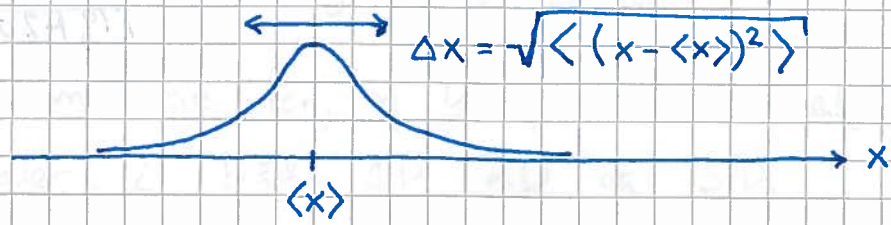
$$\frac{d}{dt} \langle p \rangle = \frac{i}{\hbar} \langle [\hat{H}, \hat{p}] \rangle = \frac{i}{\hbar} \langle [V, \hat{p}] \rangle \quad ([\hat{K}, \hat{p}] = 0)$$

$$[V, \hat{p}]\psi = V \frac{\hbar}{i} \frac{\partial}{\partial x} \psi - \frac{\hbar}{i} \frac{\partial}{\partial x} (V\psi) = -\frac{\hbar}{i} \left(\frac{\partial V}{\partial x} \right) \psi$$

$$\Rightarrow \frac{d}{dt} \langle p \rangle = \frac{i}{\hbar} \cdot \left(-\frac{\hbar}{i} \right) \cdot \langle \frac{\partial V}{\partial x} \rangle = \langle -\frac{\partial V}{\partial x} \rangle, \quad \text{Newtons 2. lov!}$$

qed

Anta partikkel beskrevet med en bølgepakke:

$$\frac{d\langle p \rangle}{dt} = m \frac{d^2 \langle x \rangle}{dt^2} = \langle F(x) \rangle ; \text{ kraft } F(x) = -\frac{\partial V}{\partial x}$$

$\Rightarrow \langle x \rangle$ følger den klassiske banen dersom $\langle F(x) \rangle = F(\langle x \rangle)$

Rekkeutvikler F omkring $\langle x \rangle$:

$$F(x) = F(\langle x \rangle) + (x - \langle x \rangle) F'(\langle x \rangle) + \frac{1}{2} (x - \langle x \rangle)^2 F''(\langle x \rangle) + \dots$$

$$\Rightarrow \langle F(x) \rangle = F(\langle x \rangle) + \frac{1}{2} (\Delta x)^2 F''(\langle x \rangle) + \dots$$

\Rightarrow Ser at Newton-mekanikk holder, ders $\langle F(x) \rangle \approx F(\langle x \rangle)$, dersom

- Δx kan neglisjeres (makroskopiske partikler)
- $F''(\langle x \rangle), F'''(\langle x \rangle), \dots$ kan neglisjeres (langsomt varierende $V(x)$)

Eks: Harmonisk oscillator

$$V(x) \sim x^2 \Rightarrow F'' = F''' = \dots = 0 \Rightarrow \langle F(x) \rangle = F(\langle x \rangle)$$

\Rightarrow Bølgepakke vil svinge fram og tilbake som en masse festet til ideell fjær.

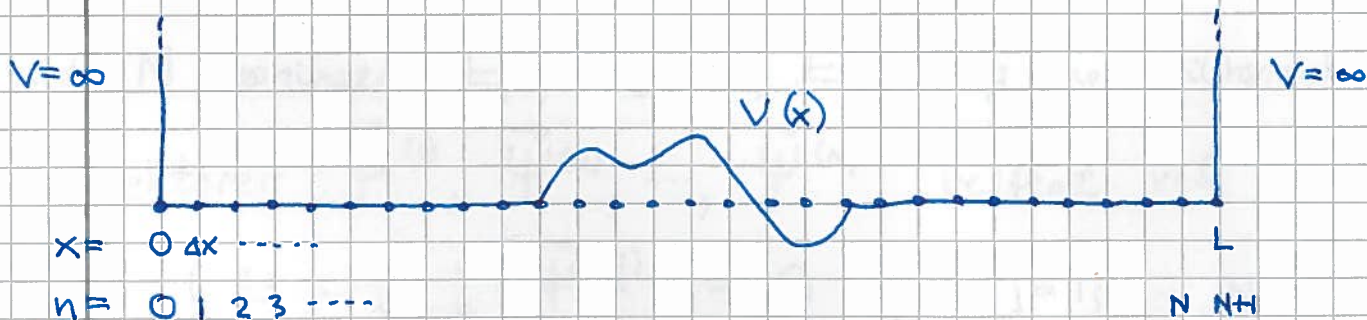
Enkel numerisk løsning av TUSL

Vi skal motivere for, og løse, noen analytisk løsbare potensialer, i både 1D, 2D og 3D.

Men først ser vi på en enkel oppskrift på numerisk løsning i 1D.

$$\text{TUSL: } -\frac{\hbar^2}{2m} \Psi''(x) + V(x)\Psi(x) = E\Psi(x)$$

Strategi: Diskretiser området $0 < x < L$ slik at det interessante intervallet for $V(x)$ er langt unna $x=0$ og $x=L$. Sett $V = \infty$ for $x \leq 0$ og $x \geq L$.

$$\Rightarrow x_n = n \cdot \Delta x, \quad V_n = V(x_n) = V(n \cdot \Delta x), \quad \Psi_n = \Psi(x_n) = \Psi(n \cdot \Delta x)$$

$$V_0 = V_{N+1} = \infty \Rightarrow \Psi_0 = \Psi_{N+1} = 0$$

$$\begin{aligned} \Psi_n'' &\approx \frac{\Psi_{n+1/2}' - \Psi_{n-1/2}'}{\Delta x} \approx \frac{(\Psi_{n+1} - \Psi_n)/\Delta x - (\Psi_n - \Psi_{n-1})/\Delta x}{\Delta x} \\ &= \frac{\Psi_{n+1} - 2\Psi_n + \Psi_{n-1}}{(\Delta x)^2} \end{aligned}$$

TUSL blir nå et sett av N differanseligninger: (46)

$$-\frac{\hbar^2}{2m\Delta x^2} \psi_{n-1} + \left(\frac{\hbar^2}{m\Delta x^2} + V_n\right) \psi_n - \frac{\hbar^2}{2m\Delta x^2} \psi_{n+1} = E \psi_n$$

($n=1, 2, \dots, N$)

dvs $H \vec{\psi} = E \vec{\psi}$, med triagonal matrise H

med elementer $H_{nn} = \frac{\hbar^2}{m\Delta x^2} + V_n$, $H_{n, n\pm 1} = -\frac{\hbar^2}{2m\Delta x^2}$,

$H_{ij} = 0$ ellers. Dvs, H er reell, symmetrisk, $N \times N$.

Ikke-trivielle løsninger, dvs $\vec{\psi} \neq 0$, bare når

$\det(H - E I) = 0$, som gir en N -te-gradsligning

$$C_N E^N + C_{N-1} E^{N-1} + \dots + C_1 E + C_0 = 0$$

med N løsninger E_1, E_2, \dots, E_N , og med tilhørende egenvektorer $\vec{\psi}^{(1)}, \vec{\psi}^{(2)}, \dots, \vec{\psi}^{(N)}$ bestemt ved

$$(H - E_j I) \vec{\psi}^{(j)} = 0; \quad j=1, 2, \dots, N$$

Normering: $\sum_{n=1}^N |\psi_n^{(j)}|^2 \Delta x = 1$

(Dvs, $\psi_n^{(j)} = \psi^{(j)}(x_n) =$ verdien av $\psi^{(j)}$ i posisjon $x_n = n \cdot \Delta x$)

Python:

```
import numpy as np  
w, v = np.linalg.eigh(H)
```

$\Rightarrow w[0] = E_1, \dots, w[N-1] = E_N$

$v[n-1, j-1] = \psi_n^{(j)}$

Matlab:

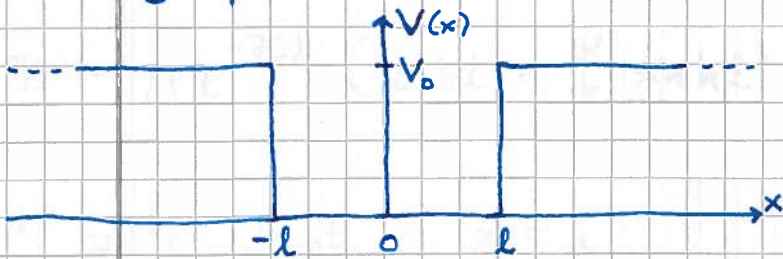
```
[w, v] = eig(H)
```

$\Rightarrow w(1,1) = E_1, \dots, w(N,N) = E_N$

$v(n,j) = \psi_n^{(j)}$

Endelig potensialbrønn [PCH 3.3; DFG 2.6; IP 3.2]

47

Relevans:

Halvlederteknologi

$$V(x) = \begin{cases} 0 & ; |x| < l \\ V_0 & ; |x| > l \end{cases} \Rightarrow \text{TUSL: } \psi''(x) = \begin{cases} -\frac{2mE}{\hbar^2} \psi(x) & ; |x| < l \\ \frac{2m(V_0-E)}{\hbar^2} \psi(x) & ; |x| > l \end{cases}$$

E < V_0: Bundne tilstander

$$\psi(x) = C \sin kx + D \cos kx ; k = \frac{\sqrt{2mE}}{\hbar} ; |x| < l$$

$$\psi(x) = A e^{\alpha x} + B e^{-\alpha x} ; \alpha l = \sqrt{2m(V_0-E)}/\hbar ; |x| > l$$

$$e^{\pm \alpha x} \xrightarrow{x \rightarrow \pm \infty} \infty \Rightarrow \psi(x) = \begin{cases} A e^{\alpha x} & ; x < -l \\ B e^{-\alpha x} & ; x > l \end{cases}$$

De 5 ukjente (A, B, C, D og energien E) fastlægges med normering ($\int_{-\infty}^{\infty} |\psi(x)|^2 dx = 1$) og fire grensebetingelser (ψ og ψ' kontinuerlige i $x = \pm l$).

Symmetrisk $V(x) \Rightarrow$ symm. $|\psi(x)|^2 \Rightarrow$ symm. ($D \cos kx$)

og antisymm. ($C \sin kx$) løsninger for $\psi(x)$.

ψ og ψ' kont. i $x = -l$:

$$A e^{-\alpha l} = -C \sin kl + D \cos kl \quad (1)$$

$$A \alpha e^{-\alpha l} = k (C \cos kl + D \sin kl) \quad (2)$$

$$(1) \cdot \sin kl - (2) \cdot \frac{1}{k} \cos kl$$

$$\Rightarrow C = A e^{-\alpha l} \left(\frac{\alpha}{k} \cos kl - \sin kl \right) = A e^{-\alpha l} \cos kl \left(\frac{\alpha}{k} - \tan kl \right) \quad (3)$$

$$(1) \cdot \cos kl + (2) \cdot \frac{1}{k} \sin kl$$

(48)

$$\Rightarrow D = A e^{-\alpha l} \left(\cos kl + \frac{\alpha l}{k} \sin kl \right) = A e^{-\alpha l} \cos kl \left(1 + \frac{\alpha l}{k} \tan kl \right) \quad (4)$$

Ψ og Ψ' kont. i $x = l$:

$$B e^{-\alpha l} = C \sin kl + D \cos kl \quad (5)$$

$$-B \alpha e^{-\alpha l} = k (C \cos kl - D \sin kl) \quad (6)$$

$$(5) \cdot \frac{\alpha}{k} + (6) \cdot \frac{1}{k}$$

$$\Rightarrow C \left(\frac{\alpha l}{k} \sin kl + \cos kl \right) + D \left(\frac{\alpha l}{k} \cos kl - \sin kl \right) = 0$$

$$\Rightarrow C \left(\frac{\alpha l}{k} \tan kl + 1 \right) + D \left(\frac{\alpha l}{k} - \tan kl \right) = 0 \quad (7)$$

(3) og (4) for hver C og D inn i (7) gir to like ledd:

$$2 \left(\frac{\alpha l}{k} \tan kl + 1 \right) \left(\frac{\alpha l}{k} - \tan kl \right) = 0$$

Antisymm. løsn:

$$\frac{\alpha l}{k} \tan kl + 1 = 0 \Rightarrow D = 0 \Rightarrow \Psi(x) = C \sin kx$$

Symm. løsn:

$$\frac{\alpha l}{k} - \tan kl = 0 \Rightarrow C = 0 \Rightarrow \Psi(x) = D \cos kx$$

Energieigenverdiene E er gitt ved:

$$\tan kl = \begin{cases} \alpha l/k & ; \text{ symm. (S)} \\ -k/\alpha & ; \text{ antisymm. (AS)} \end{cases}$$

$$\Rightarrow \tan \frac{\sqrt{2mE'} l}{\hbar} = \begin{cases} \sqrt{\frac{V_0 - E'}{E'}} & ; S \\ -\sqrt{\frac{E'}{V_0 - E'}} & ; AS \end{cases}$$